

Univerzita Karlova
Matematicko-fyzikální fakulta

Ekonomie

NMFM260

Jaro 2023

Cíl kurzu

Studium principů ekonomie jako vědy analyzující lidské jednání, interakce, jejich determinanty a konsekvence. Jde o základní kurz rozšířený o jednoduché formální modely umožňující explicitní formulaci zkoumaných jevů a základních výsledků. Tam, kde je to možné, bude kurz obohacen o zajímavé aplikace, jako studium kriminálního jednání, diskriminace, či jaderného konfliktu.

Přednášející

Petr Bartoň
Email: petr.barton@natland.cz.
Konzultace: dle dohody (email).

Josef Montag, PhD
Email: josef.montag@gmail.com.
Web: josefmontag.github.io.
Kancelář: 331, PF UK.
Konzultace: dle dohody (email).

Hlavní učebnice

- Mankiw, Gregory N. 1999. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada. (Jiná edice je OK.)
- Varian, Hal. 2010. *Intermediate Microeconomics*. Eighth ed. New York: Norton. (Česká edice z roku 1995 je většinou OK.)

Přednášky a studijní materiály

Přednášky a semináře doplňují studium učebnice a dalších podkladů, a ne obráceně. Četba bude specifikována při každé přednášce. Tento sylabus a ostatní materiály jsou k dispozici v online adresáři kurzu na bit.ly/EkonomieStudijniMaterialy. Kurz i zkouška budou probíhat v češtině, část studijních materiálů však bude Anglicky.

Organizace kurzu

Kurz je organizován v týdenních blocích sestávajících se z přednášky (čtvrtek), zadání na doma, četby a semináře (následující středu). Zadání na doma a četba rozvíjí materiál z přednášky. Semináře jsou pak určeny primárně k řešení příkladů ze zadání. Zadání na doma budou koncipována jako netriviální. V průběhu kurzu budeme očekávat aktivní přístup ke studiu, tedy aktivní studium učebnice a práci na zadání na doma před seminářem.

Zakončení kurzu

Kurz je zakončen zápočtem a písemnou zkouškou. Zkouška a zápočet budou testovat zejména znalost učebnice a dalších materiálů a bude zaměřena na schopnost aplikovat ekonomický styl myšlení a příslušné analytické nástroje na otázky z běžného života.

Zápočet

- 6. dubna 2023 v 15:40, online.
- Test v MS Forms -- potřeba přihlášení do univerzitní sítě.
- Cca 30 otázek (multiple choice, výpočet, krátká odpověď).
- Pro zápočet je třeba 18π % bodů.

Zkouška

- Písemná, prezenční, 90 až 120 minut.
- Část 1: Cca 40 multiple choice otázek.
- Část 2: 2 až 4 úkoly s otevřeným řešením.
- Hodnocení bude relativní, kdy n -tý nejlepší student získá 100 bodů, $n \in \{1, 2, 3\}$.
- Část 1 z cca 60 % vybrána (náhodně) z testbanku k Mankiwově učebnici.
- Práce na zadání na doma a participace při jeho řešení na seminářích je velmi vhodnou přípravou pro test.
- V rámci prvního pokusu platí, že dosáhnul-li student lepšího procentuálního hodnocení v zápočtu než ve zkoušce, jeho výsledné hodnocení bude odpovídat průměru bodů ze zápočtu a zkoušky.

Program

První seminář

- Seznámení s kurzem.
- Deset (jedenáct) principů ekonomie.

1. Konkurenční trh

- Konkurence na straně nabídky a poptávky.
- Ekvilibrium.
- Elasticita a její determinanty.
- Daň a daňové břemeno.
- Predikce, informace, ceny a hypotéza efektivních trhů.

2. Produkce, specializace, směna a bohatství národů

- Produkční funkce a hranice produkčních možností.
- Náklady obětované příležitosti a komparativní výhoda.
- Specializace a směna.
- Rostoucí výnosy a specializace lidského kapitálu.
- Vzájemná závislost a komplexita ekonomického systému.

3. Základy optimalizačního chování

- Metodologie ekonomie.
- Zákon klesajících mezních benefitů a funkce celkových benefitů.
- Zákon rostoucích mezních nákladů a funkce celkových nákladů.
- Funkce čistých benefitů.
- **Zlaté pravidlo** optimalizačního chování.

4. Společenský blahobyť

- Ochota platit, ochota prodat a přebytek ze směny.
- Konkurenční trh a blahobyť.
- Mezinárodní obchod a blahobyť.
- Zásahy do trhu, blahobyť a ztráta mrtvé váhy.

5. Teorie spotřebitele a poptávka

- Rozpočtové omezení.
- Užitek.
- Optimum spotřebitele.
- Komparativní statika.

6. Firma, konkurence a monopol

- Firma, příjmy, náklady a zisk.
- Klesající výnosy a rostoucí mezní náklady.
- Firma na konkurenčním trhu a nabídka.
- Konkurenční trh v dlouhém období.
- Monopol a společenský blahobyť.
- Monopolistická konkurence.

7. Oligopol, strategické jednání a teorie her

- Oligopol (Bertrand, Cournot, Stackelberg).
- Koluze a kartel.
- Teorie her.
- Vzájemně zaručené zničení a nukleární konflikt.

8. Tržní selhání

- Externalita a blahobyť.
- Pigouova analýza externalit a korekčních zásahů
- Coaseova analýza externalit, vlastnická práva a transakční náklady.
- Nehody a odpovědnost za škodu.
- Společné zdroje a tragédie obecní pastviny.
- Veřejné statky.

9. Politická ekonomie a vládní selhání

- Arrowův teorém nemožnosti.
- Mediánový volič a veřejné politiky.
- Volební paradoxy.
- Zájmové skupiny a racionální ignorance.

10. Aplikace

- Gary Becker.
- Ekonomie kriminality.
- Diskriminace a konkurence.

11. Úvod do makroekonomie

- Produkční funkce a hrubý domácí produkt.
- Hospodářský růst a stručná historie lidstva.
- Instituce jako fundamentální příčina ekonomického růstu.
- Investice, úspory a finanční systém.

12. Makroekonomické identity a peníze v dlouhém období

- Dvousektorová ekonomika.
- Třísektorová ekonomika, veřejný rozpočet a investice.
- Čtyřsektorová ekonomika a bilance zahraničního obchodu.
- Kvantitativní teorie peněz a inflace v dlouhém období.

13. Hospodářský cyklus a krátkodobá stabilizační politika

- Hospodářský cyklus a nezaměstnanost.
- Fiskální politika.
- Monetární politika.
- Makroekonomie otevřené ekonomiky.